

Nieuwe uitgave Dikke Van Dale

De 16e uitgave van het Van Dale Groot woordenboek van de Nederlandse taal, ook wel de Dikke Van Dale genoemd, is verschenen op 22 maart 2022. Het gaat om een jubileumuitgave. Het is 150 jaar geleden dat Johan Hendrik van Dale begon met de Dikke van Dale. De jubileumuitgave werd verrijkt met bijna 10.000 nieuwe woorden. Hiervan betreft het welgeteld 979 nieuwe Engels trefwoorden. Dat is ongeveer 10% van het totale aantal nieuw toegevoegde woorden. Onder de Engelse nieuwkomers bevinden zich woorden zoals “airfryer”, “awkward”, “big tech”, “body shaming”, “covid”, “fintech”, “influencer” en “street food”. Er bestaat ook een digitale uitgave van het woordenboek: de Dikke Van Dale online.

Kritische reacties

Wat natuurlijk opvalt, is het grote aantal nieuw opgenomen Engelse woorden. Niet alleen het aantal, maar ook de aard van de nieuwe woorden verbaast. Waarom moet een woord zoals “awkward” opgenomen worden? Dit heeft tot verschillende kritische reacties geleid uit onverwachte hoek. Wij noemen een tweetal:

In de NRC van 22 maart verscheen een artikel van journalist J. Bouma. Zij bestrijdt het veelgehoorde argument van de voorstanders, die zeggen dat de verengelsing een verrijking van de taal is. Enkele aanhalingen van haar: *“ik vind alleen nieuwe Nederlandse woorden een verrijking van de taal”* en: *“De Engelse ziekte heeft nu zelfs de fundamenteën van onze cultuur aangetast. Alsof we daar blij mee moeten zijn. Alsof we gezinsuitbreiding vieren, in plaats van het totale faillissement van de Nederlandse taal.”*

Zelfs het redactioneel commentaar van Trouw, het dagblad waarin de hoofdredacteur van de Dikke Van Dale een column over taal heeft, was kritisch. Wij geven een samenvatting:

Daar komen nu woorden bij uit de taal van jongeren, hun Engels van games, popmuziek en sociale media. “Awesome” (fantastisch), “cute” (leuk, schattig) en “rant” (scheldkanonnade) zijn als jongerentaal opgenomen in het woordenboek der Nederlandse taal. Dat is weer een stap verder op het al hellende vlak, dat van het onnodige buitenlands. “Awkward”, ook voor het eerst in de gedrukte Van Dale opgenomen, is niets anders dan pijnlijk, gênant, raar, ongemakkelijk. Het rechtvaardigt de vraag of samenstellers van een woordenboek louter het (veranderende) gebruik van de taal moeten registreren óf ook een functie hebben in het waken over de taal. Het opne-

men van zelfs modetaal in het Engels van (vooral) jongeren in zo’n gezaghebbend naslagwerk als de Dikke Van Dale is een verkeerd signaal. De hoofdredacteur van het woordenboek, Ton den Boon, maakt zich geen zorgen over de identiteit van het Nederlands. Wie om zich heen kijkt en ziet hoe er (niet alleen door jongeren) met spelling en grammatica wordt gegoocheld, kan daar al anders over denken en nu wordt ook de woordenschat nodeloos en met permissie van het “gezag” geïnfecteerd.

De hoofdredacteur van de Dikke Van Dale, De Boon, denkt er zelf heel anders over: *“Het zijn dan ook de taalgebruikers zelf die, door woorden en uitdrukkingen te gebruiken, bepalen welke taalvormen deel gaan uitmaken*

van onze woordenschat. Als relatief veel taalgebruikers een bepaald Engels woord gedurende langere tijd gebruiken, registreert het woordenboek dat en zal vervolgens beschrijven in welke betekenissen en in welke contexten het door de taalgemeenschap wordt gebruikt. Wie verengelsing van het Nederlands wil tegenhouden, is daarom bij het woordenboek aan het verkeerde adres en kan beter zijn collega-moedertaalgebruikers oproepen geen of minder Engelse woorden te gebruiken.”

Ons standpunt

De redactie van het woordenboek wil dus alleen beschrijven. Niet voorschrijven. Als een totaal overbodig en onnozel modewoord in een bepaalde mate

wordt gebruikt, neemt het woordenboek het over. Dit is volstrekt eenzijdig. Het zet de deur wagenwijd open voor taalverloedering. Een woordenboek moet meer doen dan beschrijven. Het moet een standaard zetten, zodat de gebruiker weet wat te doen. Taal is geen wegwerpartikel. De ontwikkeling van een taal moet niet bepaald worden door allerlei spraakmakende minderheden. Bovendien rijst de vraag hoe iemand bepaalt of een woord in voldoende mate wordt gebruikt om opgenomen te worden in het woordenboek. Hier zou de overheid moeten optreden door middel van de Taalunie, zoals in Frankrijk de Académie Française dat doet. De Nederlandse Taalunie heeft echter te weinig bevoegdheden en de bevoegdheden die ze hebben, willen ze niet gebruiken. Laten we ook niet vergeten dat de Dikke van Dale een commerciële uitgave is. Er moet geld mee verdiend worden. Hoe meer verandering er in de taal is, des te meer bestaat er behoefte aan het beschrijven van die veranderingen en is er dus ruimte voor een woordenboek. Taalverdediging is van mening dat de uitgever van de Dikke Van Dale en hoofdredacteur De Boon behoren tot de grote verloederaars van het Nederlands.

Meer lezers voor nieuwsbrief

Taalverdediging wil het aantal lezers van haar nieuwsbrief uitbreiden. Wij denken dat er heel veel mensen zijn die de verengelsing van onze taal en de verzwakte positie van het Nederlands een slechte zaak vinden. Er zou dus ruimte moeten zijn voor uitbreiding van het aantal lezers. Wij doen daarom het volgende aanbod: iedereen, die zich aanmeldt als lezer en donateur en iedereen die een lezer (en donateur) aanbrengt, krijgt van ons een exemplaar van Op-en-Top Nederlands cadeau. OTN is een zeer waardevolle lijst met Engels woorden en hun Nederlandse vertaling. Elke Nederlander zou die lijst in de boekenkast moeten hebben staan.

Académie Française gewenst

In de Volkskrant van 9 mei 2022 is een ingezonden brief opgenomen met de kop “Wees lekker internationaal, maar houd de Nederlandse taal hoog”. Auteur is Pol Koopman, student Europees recht. Hierna volgt onze samenvatting:

De verengelsing lijkt niet meer weg te denken uit het Nederlands. Maar is het iets wat ons zomaar overkomt? Nee! Er zijn wel degelijk middelen die wij kunnen inzetten om dit proces tegen te gaan. De politiek moet zich actief tegen deze almaar snellere verengelsing van de Nederlandse taal keren en overgaan tot de oprichting, naar Frans voorbeeld, van een Academie van de Nederlandse taal. De noodzaak om het Nederlands te behouden, heeft niet alleen met de taal zelf te maken, maar ook met de daarbij behorende denkwereld.

In Frankrijk hebben ze de Académie Française. Wie een rol van betekenis speelt voor de Franse taal, kan verkozen worden om een van de veertig zetels in deze academie te bezetten. De Académie houdt een vinger aan de pols als het gaat om het gebruik van de grammatica en de woordenschat en kijkt, als het om buitenlandse invloeden gaat, naar geschikte woorden in de eigen taal. Frans en rijden niet op een mountainbike, maar op een “VTT” (“velo toutterrain”). Ook doen ze niet aan “management”, maar aan “gestion”.

Dit streven naar taalvorming heeft niets te maken met uitsluiting van anderstaligen. Het is in ieders belang dat iedereen in een bepaald land dezelfde taal spreekt. Een gemeenschappelijke taal is bovendien een maatschappelijke gelijkmaker. Zeker als die aan iedereen wordt onderwezen en duidelijk is, welke de taalnorm is. De schrijver van het stuk doet nogmaals een oproep eenzelfde soort instituut in Nederland op te richten: een Academie van de Nederlandse taal. Een organisatie met werkelijke macht die aan taalvorming doet en ons op de vingers tikt, als er sprake is van onnodig Engels.

Taalverdediging is het eens met de oproep van de opsteller van deze brief. Wij hebben een soortgelijke oproep in het verleden gedaan. Hierbij werd verwezen naar de Nederlandse Taalunie die deze taak op zich zou moeten nemen.

Verengelsing is effectief een selectiemiddel

De Onderwijsinspectie, onderdeel van het Ministerie van Onderwijs, doet jaarlijks verslag van de staat van het onderwijs. In april 2022 verscheen het rapport "De staat van het onderwijs 2022". In het rapport wordt onder meer aandacht besteed aan de verengelsing van het hoger onderwijs. Wij laten hieronder een samenvatting van dit gedeelte van het rapport volgen:

Voor sommige aspirant-studenten is Engels als instructietaal een drempel die kan leiden tot een andere, Nederlandstalige opleidingskeuze. Mbo'ers aan het einde van hun niveau 4-opleiding en havisten en vwo'ers in hun laatste jaar zeggen minder snel voor een opleiding te kiezen als deze in het Engels wordt aangeboden, dan voor een Nederlandstalige opleiding. De inspectie vindt het van groot belang er voor te waken dat Engels als instructietaal geen nieuw, onbedoeld selectiemiddel wordt, dit gezien het feit dat veel opleidingen alleen maar Engelstalig zijn.

Naast voordelen van Engels als instructietaal, zoals internationale oriëntatie, heeft dit ook een belangrijk nadeel. De meeste studenten en docenten zijn namelijk geen "native speakers". Dit brengt soms talige of didactische moeilijkheden met zich mee. Voorbeelden hiervan zijn de verstaanbaarheid en de uitdrukingsvaardigheid van docenten en de eigen verantwoordelijkheid van studenten om ondersteuning te zoeken wanneer zij problemen ervaren met hun Engelse taalvaardigheid. Uit een bevraging onder ouderejaarsstudenten die aanvullend onderwijs hebben gebruikt, gaf ongeveer 31 procent van de gevraagde studenten aan dat een belangrijke reden om aanvullend onderwijs te volgen was dat het taalonderwijs Engels in de vooropleiding onvoldoende aansloot op de taaleisen van de studie.

Vooraf in het wetenschappelijk onderwijs (wo) is Engels als instructietaal steeds gebruikelijker. In het studiejaar 2016/2017 was het aandeel Engelstalige wo-bacheloropleidingen nog 20 procent en het aandeel wo-masteropleidingen 70 procent. Voor het stu-

diejaar 2021/2022 zijn deze percentages respectievelijk 29 en 78 procent. Dat Engels als instructietaal steeds gebruikelijker wordt, komt volgens de Inspectie onder meer door de toenemende internationale oriëntatie van studenten en instellingen (aansluiting op de internationale arbeidsmarkt) en door de toename van internationaal wetenschappelijk personeel. De toename van internationale studenten kan worden gezien als oorzaak, als gevolg of als beide door het gebruik van Engels als instructietaal.

Ons standpunt

Taalverdediging heeft in het verleden herhaaldelijk gewezen op het feit dat Nederlandse studenten benadeeld worden door het feit dat zij door de verplichting om academisch Engels aan te leren een aanzienlijke verzwarende van de studielast ondergaan. Wij zijn blij dat de Onderwijsinspectie inmiddels zo ver is gekomen dat ze zich tenminste afvragen of er een probleem dreigt. Voor Taalverdediging is het duidelijk: het probleem is er al lang. Hetzelfde geldt voor de door de Onderwijsinspectie vermelde nadelen voor de kennisoverdracht en het feit dat de verengelsing, ondanks de bezwaren in de politiek en daarbuiten, gewoon doorgaat. Voorts: De redenen die de Inspectie aangeeft voor de verengelsing van het onderwijs zijn oppervlakkig en, zoals bekend, niet de onze.

De slager van Syrië

Journalisten nemen tegenwoordig dikwijls niet meer de moeite om nieuwsberichten die zij van Engelstalige buitenlandse persbureaus binnenkrijgen naar goed Nederlands te vertalen. Soms leidt dat tot misverstanden. Onze taalverdediger, Jenö Sebök, schreef daarover onderstaande brief naar de redactie van het Nederlands Dagblad:

Terecht dat slagers zich beledigd voelen wanneer mensen de Russische houwdegengeneraal Aleksandr Dvornikov de slager van Syrië noemen. Wim Houtman wijdt er in het ND van 13 april terecht een column aan. Het woord is dan ook geheel verkeerd gekozen. Dat komt doordat onze journalisten Engelse termen letterlijk naar het Nederlands vertalen. Dat is overigens nog altijd beter dan woorden onvertaald te laten, wat ook vaak gebeurt. Indertijd noemde men Saddam Hoessein "de beul van Bagdad". In het Engels werd dat de "butcher" van Bagdad, bij gebrek aan een beter woord. Het Engels heeft namelijk geen goed woord voor "beul", en moet zich behelpen met "Executioner", "Torturer", "Hangman" of "Butcher". En zo verminken wij onze eigen taal met Engelse taalarmoede.

Laten we Aleksandr Dvornikov voortaan "de beul van Syrië" noemen.

Hoop voor het Afrikaans

Sinds de machtsovername in Zuid-Afrika door het ANC, ligt het Afrikaans er onder vuur. Onder het presidentschap van Nelson Mandela viel het nog wel mee, maar na zijn aftreden is het snel bergafwaarts gegaan met onze zusterspraak. Niet dat het aantal gebruikers ervan is afgenomen, in tegendeel. Ondanks de grote uitwijking van Afrikaners naar vooral Europa en Australië is er van krimp geen sprake. Met name de groei van het aantal zogenaamde "Bruinmense" die Afrikaans spreken is bovengemiddeld. Waar vroeger deze bevolkingsgroepen (afstammelingen van Hottentotten en Europeanen, inwijkelingen uit voormalig Nederlands-Indië, Bosjesmannen en andere) kleiner in aantal waren dan de blanke Afrikaanstaligen, vormen zij nu bij elkaar de meerderheid van de sprekers van het "Kaapse Hollands". De negatieve ontwikkeling van het Afrikaans betrof de plaats van de taal in het openbare leven, waaronder het onderwijs. Het ANC-bewind heeft alles uit de kast gehaald om het Afrikaans als onderwijstaal uit te schakelen. Daaraan hebben wij in onze nieuwsbrieven vaak aandacht besteed. Volgens de Zuid-Afrikaanse grondwet zijn alle elf officiële Zuid-Afrikaanse talen gelijkberechtigtd, maar in de praktijk komt daar niet veel van terecht. Vanuit de kringen van de sprekers van de negen Bantoetalen worden er wel initiatieven genomen om deze tot onderwijstaal te verheffen, maar merkwaardig genoeg doet de regering hier vrijwel niets mee. Zij zet volledig in op het Engels. Dat zij dit doet is eigenlijk vreemd. Als, volgens het ANC, het Afrikaans een vreemde en koloniale taal zou zijn, zou dat toch ook voor het Engels moeten gelden.

Afrikaans is inheems

De Afrikaanstaligen ondergaan de taaldiscriminatie in het onderwijs, waaronder zij lijden, niet gelaten, in tegendeel: Velen doen er alles aan om hun taal op de scholen te behouden. Zo is er een jarenlang proces gevoerd om de taal als inheemse taal erkend te krijgen, waardoor de grond onder het afschalingsbeleid van de regering inzake het Afrikaans op onder andere de universiteiten, zou wegvallen. Die pogingen hebben onlangs vrucht afgeworpen. De rechtsinstanties hebben namelijk na diepgravend onderzoek moeten erkennen dat het Afrikaans (voortgekomen uit het Nederlands) in Afrika is ontstaan en dus inheems is. De Zuid-Afrikaanse minister van Onderwijs, Blade Nzimande (ANC), heeft inmiddels toegegeven dat zijn uitsluitingsstreven jegens het Afrikaans ongegrond was en dat hij daarom zijn beleid zal moeten wijzigen. Het Parlementslid Leon Schrei-

ber (DA) heeft verklaard dat hij er scherp op zal toezien dat dit ook werkelijk zal gebeuren. Er is dus hoop op herstel van het Afrikaans als voertaal in het (Hoger) onderwijs en dat is bijzonder goed nieuws!

Weyts laat zijn tanden zien

De Vlaamse regering beloofde in het regeerakkoord van 2019 om strikt toe te zien op het ontstaan van spookopleidingen, zijnde opleidingen die op papier Nederlandstalig, maar in feite Engelstalig zijn. Onderwijsminister Weyts (NVA) leek geen haast te hebben met die belofte, maar is onlangs toch tot actie overgegaan.

Waarover gaat het ook al weer? Als een universiteit in Vlaanderen een Engelstalige bachelor of master wil aanbieden, kan dat alleen als er ook een Nederlandstalige versie van die opleiding bestaat. Die versie moet volledig in het Nederlands gevolgd kunnen worden. De universiteiten beweren dat ze onvoldoende personeel hebben om een opleiding zowel in het Nederlands als in het Engels in te richten. Het gevolg van deze houding is dat die spiegelopleiding in het Nederlands vaak alleen op papier bestaat. Het wordt studenten bovendien afgeraden om een Nederlandstalig traject te volgen.

Als een universiteit een nieuwe Engelstalige opleiding wil aanbieden, moet die daartoe een aanvraag indienen bij een commissie van de Vlaamse Gemeenschap. In het verleden werd de aanvraag vrij laks bekeken en snel goedgekeurd. Maar daar is nu verandering in gekomen. Onlangs werden vijf aanvragen tot het oprichten van een Engelstalige opleiding afgewezen. Die afwijzing zou in elk geval te maken hebben met de nieuwe samenstelling van de commissie. Er zijn door de minister namelijk een aantal nieuwe leden benoemd. Hoe het ook zij, wat in het regeerakkoord is beloofd, wordt eindelijk waargemaakt.

Engels en de Belgische kwestie

Hieronder laten wij een samenvatting volgen van een artikel in Doorbraak van september 2021:

Er worden in Brussel geen “Open Monumentendagen/Journées de Patrimoine” meer gehouden. Wie in september waardevolle gebouwen en andere erfgoedstukken wil bezoeken, moet deelnemen aan “Heritage Day”. Bestuurder Pascal Smet, bestuurder voor de politieke partij “Vooruit” (voorheen Sp.a ofte wel Socialistische Partij Anders), vindt de benaming “Journées de Patrimoine” te beladen, omdat “patrimoine” is afgeleid van het Latijnse woord “pater” en dat zulks in de huidige tijd van gelijkheid der geslachten niet meer passend is. De Nederlandse benaming moet weg omdat er tijdens de monumentendagen meer te zien is dan monumenten. Dit is natuurlijk een onzinnige redenering en alleen bedoeld om de tweetaligheid van Brussel te omzeilen.

Deze gebeurtenis staat niet op zichzelf. Het is onderdeel van een poging om het Engels als oplossing voor de Belgische kwestie te gebruiken. Door Engels te gebruiken wordt het gebruik van het Nederlands en van het Frans vermeden. Een voorbeeld. Tijdens de afgelopen Olympische Spelen in Tokio trad de ploeg van België op als “team Belgium”. Onderdelen van dat “team” waren: “Yellow Tigers”, “Red Lions”, “Belgian Cats”, “Belgian Cheetahs”, “Belgian Tornados” en “Belgian Bulls”.

Ook de Belgische overheid doet mee aan deze ontwikkeling. Voorbeeld: “mypension.be”. Dit is in strijd met de taalwetgeving in België. De Vaste Commissie voor Taaltoezicht (VCT), die waakt over de naleving van de taalwetgeving in België, heeft enkele jaren geleden reeds geoordeeld dat de naam “mypension.be” van het digitale pensioenportaal onwettelijk is, zoals trouwens “myminfin”, “myhealthviewer” en alle andere Engelstalige namen van webpagina’s van de overheid onwettelijk zijn. De VCT is evenwel een tandeloze, en daarom eigenlijk een nutteloze commissie. Zij kan adviezen geven, maar geen sancties opleggen.

Taalverdediging vraagt zich af hoe deze ontwikkeling zal verder gaan. Welke kant wil men op om met behulp van het Engels de beide landstalen Nederlands en Frans te omzeilen? Het zou al helpen, als de VCT zou worden omgezet in een instelling met rechtsprekende bevoegdheid, zoals onlangs voorgesteld door het Vlaams Belang.

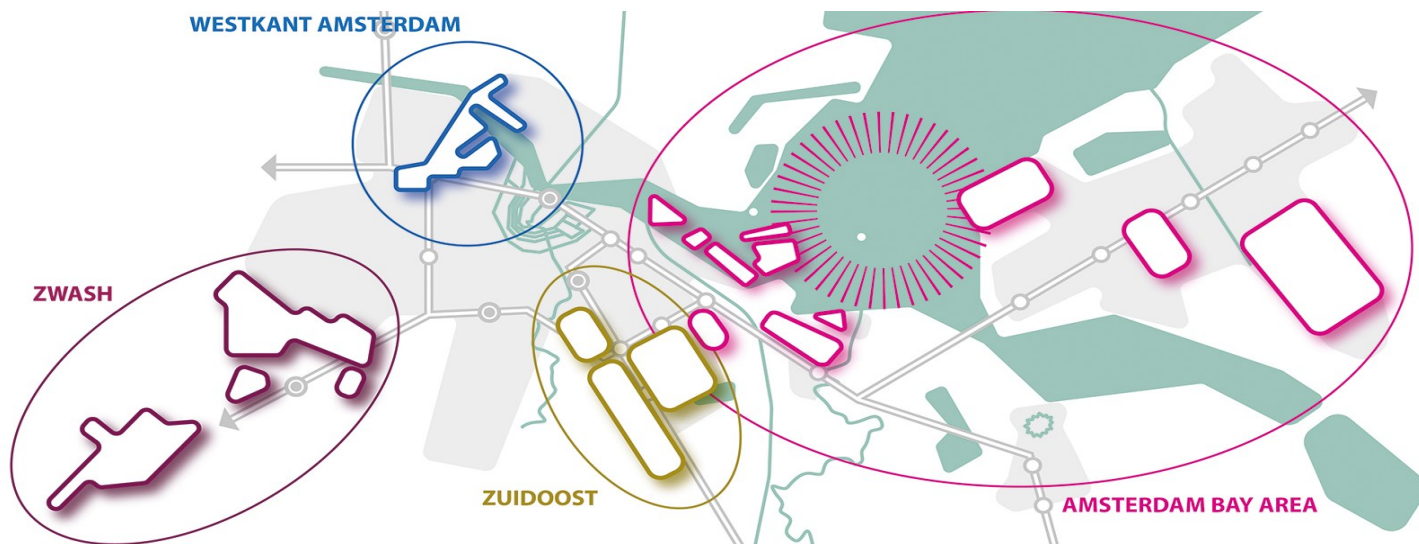
Het West-Vlaams in Frans-Vlaanderen

In Frankrijk zorgde vorig jaar de goedkeuring van de Wet Molac voor een juridisch kader aangaande onderwijs en bescherming van de regionale talen. Deze wet werd afgekeurd door de Franse Constitutionele Raad. Het Franse ministerie van Onderwijs is vervolgens via een omzendbrief tot het zelfde resultaat gekomen. Het gevolg is dat het West-Vlaams voortaan kan worden onderwezen in het lager en secundair onderwijs in Frans-Vlaanderen. “Kan” en dus niet “moet”. En ook “als men leraren vindt”. Het vreemde is dat de omzendbrief niet spreekt over het Nederlands. Vergelijk deze situatie met de Elzas, waar niet alleen de Duitstalige streektaal het “Elzassisch”, maar ook het standaard-Duits erkend is. Dit is dus een ongelijke behandeling. Het standaard-Nederlands, zij het met enige afwijkingen in de vorm, was tot in de 19e eeuw in Frans-Vlaanderen in gebruik als schriftelijke taal. Nu het bijna verdwenen is, erkent Frankrijk het gesproken West-Vlaams als regionale taal. Maar niet het standaard-Nederlands, dat nochtans aan meer dan 20.000 leerlingen wordt onderwezen.

De grote vraag is of de nieuwe maatregel veel zal uithalen. Het gaat om een maatregel, die geen verplichting voor de plaatselijke onderwijsinstanties inhoudt. Ook bestaat er een groot tekort aan bevoegde leraren. Er zijn geen lesboeken in het West-Vlaams. De vrees bestaat bovendien dat de inspanningen voor het West-Vlaams ten koste zullen gaan van het onderwijs van het Nederlands in Frans-Vlaanderen. Er worden thans stappen ondernomen om ook het Nederlands tot een erkende taal benoemd te krijgen. De Vlaamse regering doet weinig om het Nederlands in Frans-Vlaanderen te bevorderen.

Amsterdam Bay Area

In het gebied tussen Amsterdam-Oost/IJburg en Almere, rondom het IJmeer, heeft er in de afgelopen jaren veel woningbouw plaatsgevonden. Het gebied heeft alles in zich om de komende jaren stevig door te groeien en te voorzien in een belangrijk deel van de ruimtebehoefte in de Metropoolregio Amsterdam, een samenwerkingsverband van de gemeente Amsterdam en omliggende steden. Dit kan niet zonder investeringen in bereikbaarheid. In het MIRT-onderzoek van de Metropoolregio en de Rijksoverheid wordt nagegaan hoe dit gebied kan groeien en toch bereikbaar kan blijven. MIRT staat voor Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport en is opgesteld door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. In februari 2022 is het onderzoek opgeleverd.

Het gebied van het onderzoek heeft in het rapport een naam gekregen: Amsterdam Bay Area. De toelichting in het rapport op de naamgeving is als volgt: "Twee steden, dichtbij elkaar, omringd door natuur en recreatiegebieden. De Bay Area rondom de Amerikaanse steden San Francisco en Oakland heeft een hoogstedelijk karakter waar water een belangrijke rol speelt. Het gebied tussen Amsterdam, Almere en het tussenliggende terrein rond de 'baai' van het IJmeer doet denken aan dit internationale voorbeeld en heeft daarom de titel Amsterdam Bay Area gekregen."

Bovenstaande gang van zaken is weer een goed voorbeeld van de neiging in Nederland om voor alles naar het buitenland te kijken en dan met name naar de Verenigde Staten. Soms in dat nuttig, maar in onderhavig geval is het onnodig en zelfs lachwekkend. Het gaat hier om twee totaal verschillende gebieden. Er zijn dus geen overeenkomsten. Bovendien, ook al zou er wel sprake zijn van overeenkomsten, dan nog is het geheel onnodig om blindelings dit soort benamingen over te nemen. Iedereen in Nederland, maar zeker de overheid, zou nieuwe ontwikkelingen in Nederland van een Nederlandse naam moeten voorzien. En dat is ook geen enkel

probleem. Er zijn genoeg mogelijkheden. Toch gebeurt dit soort dingen. Waarom? Omdat men wil imponeren. Met een Engels benaming staat het project veel stoerder en is de kans om het project door te drukken dus groter. Dit gaat ten koste van de ontwikkeling van de Nederlandse taal, maar daar heeft dit soort lieden van de overheid maling aan. Het gaat hier misschien om een zogenaamde werknaam, dus tijdelijk. Het grote gevaar is dat deze werknaam ook de uiteindelijke naam wordt.

Beginnersfout Ongehoord Nederland

Ter gelegenheid van het bezoek aan Nederland van de voorzitter van de Zuid-Afrikaanse belangenvereniging AfriForum, de heer Ernst Roest, werd er door de nieuwe omroep ON (Ongehoord Nederland) een vraaggesprek met hem uitgezonden in het TV-programma "Ongehoord Nieuws". Dat gebeurde, tot onze verbijstering, in het Engels. We hadden dat van deze omroep niet verwacht en daarom stuurden wij onderstaande brief naar de redactie van het programma:

"In uw uitzending van 10 mei is er een vraaggesprek uitgezonden met de voorzitter van AfriForum. Dat gesprek vond plaats in het Engels. Taalverdediging vindt dat zeer betreurenswaardig. Wij verwachten van u dat u onze zustersaalgeloten in het Nederlands ondervraagt. Indien Afrikaanstaligen langzaam en duidelijk spreken, zijn zij door ons goed te verstaan. Door de voorzitter van AfriForum in het Engels te ondervragen heeft u het Afrikaans én het Nederlands geen goede dienst bewezen. Wij hopen dat u in het vervolg een dergelijke fout niet meer zal maken. Ter vergelijking: Denkt u dat uw collega's van de Franse tv het in hun hoofd zouden halen om iemand uit Québec, van wie het Frans minstens zoveel afwijkt van het Frans van Parijzenaars, als het Afrikaans van het Nederlands, in het Engels te ondervragen?"

Grote geschiedenis van de Nederlandse taal

Onder deze titel verscheen in november 2021 een boek van voormalig hoogleraar J. Stegeman. Wij hebben nog geen tijd gehad om dit boek te lezen. Vandaar dat wij hierna alvast een samenvatting geven van de bespreking van dit boek in Historiek, het digitale geschiedenistijdschrift:

Het boek is een overzichtswerk en mist een vraagstelling. In hoofdzaak draait het om de opmars van het Algemeen Nederlands (AN) in Nederland. Rond 1900 sprak minder dan 3 procent van de bevolking AN, anno 2022 doet bijna iedereen dat. Die triomftocht ging ten koste van de streektaalen. Oorzaak is het “moderniseringsproces”, ofwel de talloze vernieuwingen in bijvoorbeeld transport, media, cultuur, techniek en economie, die van een verzameling losse regio’s één geïntegreerd economisch en cultureel geheel heeft gemaakt. Onderwijs, media en cultuur normeerden daarbij het taalgebruik naar de eisen van een kleine elite, vooral in Holland, die zichzelf als ‘beschaafd’ zag. Steeds meer mensen vonden het in de twintigste eeuw noodzakelijk om die ene gezamenlijke landstaal te hanteren, zeker voor hun kinderen. Het AN werd zo de taal van de toekomst, de streektaal de taal van het verleden.

Bovenstaande is een vergaande versimpeling van het overweldigende panorama dat Stegeman in zijn erudiete boek schetst. Hoe ziet hij de toekomst van het AN? In het slothoofdstuk analyseert de emeritus hoogleraar op basis van negen criteria hoe vuurvast het Nederlands is. Zijn slotsom is: “dat het Nederlands de 21ste eeuw niet alleen kerngezond is ingegaan, maar ook dat het twee decennia later een uitgesproken vitaliteit aan de dag legt”.

Verengelsing

Het enige minpunt is zijns inziens de opmars van het Engels in het hoger onderwijs omdat dat op termijn een “domino-effect” zou kunnen krijgen. Ter voorbereiding op de universiteit zouden middelbare scholen en daarna de basisscholen van taal kunnen verspringen. Ouders zouden daarop kunnen anticiperen door hun kinderen in het Engels te gaan opvoeden. Jammer genoeg werkt Stegeman dit potentiële rampscenario niet uit. Sommige collega’s – aangehaald in dit boek – doen dat wel en spreken juist van een gevoelig domein- of statusverlies van het Nederlands. De overheid lijkt echter blind voor onbedoelde negatieve gevolgen van de verengelsing. Elders heeft men daarvoor wel oog. Voor Engelstalige opleidingen gelden bijvoorbeeld in Vlaanderen, de Baltische staten en Denemarken beperkingen. Liever koketteert het Binnenhof met “taskforces”, vorming van een “outbreak management team” of met benoeming van een “chief medical officer” (coalitieakkoord december 2021). Opvallend is dat Stegeman ook de onwil van regering en parle-

ment om de positie van de Nederlandse taal in de grondwet vast te leggen onvermeld laat.

Het boek schetst geen crisis, maar een zegepraal van het Nederlands. Dat is fijn om te lezen! Ondanks het jargon,

de omvang en het te rooskleurige toekomstbeeld is dit een erg interessant en informatief boek voor wie taal, taalverandering, taalpolitiek en taalgeschiedenis in Nederland, België en Suriname aan het hart gaan.

Tot zover de samenvatting. Als Taalverdediging zullen wij in een later stadium terugkomen op dit boek. Vastgelegd zij alvast dat Historiek een belangrijke tekortkoming van het boek laat zien: er wordt wel melding gemaakt van het ernstige domeinverlies in het hoger onderwijs door de verengelsing, maar dat wordt blijkbaar niet gezien als een ernstige bedreiging.

Bezoek BON-symposium

Onze secretaris, Jakob Grit, heeft een bezoek gebracht aan het symposium van BON (Beter Onderwijs Nederland) op 22 mei jongstleden. Hij heeft van de gelegenheid gebruik gemaakt om het pamflet “Studeren doe je beter in het Nederlands” van Stichting Taalverdediging tijdens de bijeenkomst op ruime schaal uit te delen. Hieronder volgt een samenvatting van zijn ervaringen:

Het symposium droeg de naam: “De kunst van het leren”. Aan de orde kwamen onderwerpen zoals: “De tiener, digitaal onderwijs en het lerende brein” en “Gewoon goed les geven”. Het tweegesprek met de minister voor primair en voortgezet onderwijs, Dennis Wiersma, was niet hoopgevend. Hij leek de problematiek te willen onderschatten. Op het einde was er een debat met Tweede Kamerleden van de vaste Kamercommissie voor onderwijs. Titel: “Hoe de dalende onderwijskwaliteit te keren?” De verengelsing van het onderwijs stond niet op het programma en kwam tijdens het symposium derhalve alleen zijdelings ter sprake.

Het Nederlands in Wallonië

Samenvatting artikel Standaard 9 september 2021:

Het Nederlands als vak in het middelbaar onderwijs verliest in het zuidelijke landsdeel de strijd met het Engels. Tijdens het schooljaar 2009-2010 kozen nog ongeveer evenveel leerlingen voor Nederlands als voor Engels. Nu is die verhouding helemaal anders. Slechts 34 procent van de Waalse leerlingen kiest voor Nederlands, terwijl 64 procent voor Engels kiest en 2 procent voor Duits. Een Waalse onderwijsdeskundige wordt aangehaald: met Engels geraak je overal. Daarnaast zou nog een zekere antipathie rond communautaire kwesties meespeelen. Voorts is er een tekort aan Nederlandstalige leerkrachten in Wallonië. In Vlaanderen behoort het Frans tot de verplichte leerstof. In Wallonië is dat niet het geval. Daar mogen leerlingen kiezen of ze Nederlands willen leren. In verband met de vorengenoemde teruggang is er nu een discussie gaande over de vraag of het Nederlands verplicht moet worden gesteld in de Waalse middelbare scholen.

Tot zo ver de Standaard. Sinds 1989 is het Belgische onderwijs niet langer federaal beheerd, maar is het toegewezen aan de taalgemeenschappen. Op zich is het vreemd dat in Vlaanderen het Frans verplicht is en het Nederlands in Wallonië niet. Na 1989 werd bij de splitsing van het onderwijs de verplichting om de tweede landstaal aan te leren zowel in Vlaanderen als Wallonië opgeheven, maar in Vlaanderen is men daar enkele jaren later op teruggekomen. In Wallonië niet. In Brussel is het Nederlands wel verplicht. Het voorgaande kan alleen maar betekenen dat ze in Wallonië niet de wil hebben om de tweede landstaal te leren. Waarom is dit zo? Feit is dat in Wallonië, en nog meer in Brussel, veel anti-Vlaamse gevoelens leven. Dit terwijl het economische en culturele overwicht van Wallonië allang voorbij is. Aan de ene kant wil men dat België in stand blijft en wil men voordeel trekken uit de financiële transfers van Vlaanderen naar Wallonië, maar de taal van Vlaanderen leren: ho maar. Dan nog liever Engels. De grote vraag is verder, als het Nederlands in Wallonië wordt verplicht gesteld, wat dan het niveau zal zijn. Afgaande op de situatie in Brussel, zal dat niveau zeer laag zijn.

Verzet tegen Engels op de universiteit

Veel verzet tegen de verengelsing van het onderwijs is er niet op de universiteiten. De overgrote meerderheid van de studenten laat zich als een kudde makke schapen leiden naar het beloofde land. Zo nu en dan is er toch een teken van leven. In het Algemeen Nijmeegs Studentenblad (ANS) van 16 december 2021 is over dit onderwerp een artikel van de redactie opgenomen. De strekking van het verhaal is dat de verengelsing niet verder mag gaan. Wij geven een samenvatting:

De toegankelijkheid van de universiteit voor Nederlandse studenten wordt minder door de verengelsing. Een talenknobbel wordt een vereiste om academisch te excelleren. Niet iedereen heeft de mogelijkheid om tweetalig te zijn. Het ligt voor de hand dat het middelbaar onderwijs dan ook tweetalig wordt, maar dat wordt door de auteurs niet als een probleem gezien.

ANS ALGEMEEN
NIJMEEGS
STUDENTENBLAD

De verengelsing komt ook niet ten goede aan de kwaliteit van het onderwijs. In een tweede taal kun je namelijk minder goed leren. Om die reden zou het beter zijn om de bachelorfase in het Nederlands te geven.

Verengelsing zou de studenten beter voorbereiden op een academische toekomst. Het merendeel van de studenten belandt echter niet in de academische wereld, maar op de Nederlandse arbeidsmarkt. Zo stonden in 2019 tegenover 47.000 afgestudeerde masterstudenten ongeveer 5000 gepromoveerden. Het omgekeerde is het geval. Door de opleiding in het Engels kan de student zijn Nederlands niet op academisch niveau ontwikkelen en verliest daarmee de mogelijkheid om goed te presteren op de Nederlandse arbeidsmarkt.

Zoals uit het voorgaande blijkt, komen bepaalde belangrijke standpunten naar voren, maar wel eenzijdig. De toegankelijkheid van het onderwijs wordt immers wel als een probleem gezien, maar de verdringing van het Nederlands niet. Om te beweren dat de bachelorfase Nederlandstalig moet blijven, maar de masterfase niet, is tegenstrijdig. Als de masterfase in het Engels is, zal de student uiteindelijk toch op het Engels over moeten stappen. De stap zal dan nog groter zijn. Om die reden is ook waar te nemen dat de bachelorfase in opleidingen wordt verengelsd.

Uit het artikel in het studentenblad blijkt dat onder studenten het inzicht in de problematiek van de verengelsing ontbreekt. Het artikel is ook onvolledig. Wij verwijzen verder naar het manifest van Taalverdediging in nieuwsbrief nummer 2022-1.

Rutte zet ons weer voor gek

Op 31 maart werden de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal in Den Haag, door middel van een geluidsen beeldverbinding, toegesproken door de president van Oekraïne. Dat vanwege de zeer ernstige militaire ontwikkelingen in zijn land. Het was de eerste keer dat zoiets in de zaal van de Nederlandse volksvertegenwoordiging gebeurde. Deze president hield zijn betoog in de eigen taal, het Oekraïens (voor de Kamerleden die die taal niet verstonden was er voor ondertiteling gezorgd). Dat gebruik van het Oekraïens was ook niet anders dan te verwachten. Staatshoofden houden hun officiële toespraken altijd in de eigen taal.

Op 12 mei meende de Nederlandse minister-president Rutte ook een duit in het zakje van deze nieuwe verbindingwijze te moeten doen door op zijn beurt, vanuit Den Haag, het Oekraïense parlement, de Verschofna Rada, toe te spreken. Rutte deed dat NIET in zijn eigen taal, maar in het Engels! Daarmee heeft Rutte onze taal voor de zoveelste maal onderuitgehaald. Om een greep te doen uit de vele eerdere misgrepen op taalgebied door deze man noemen wij: het meermaals toespreken van het Europees Parlement in het Engels; de schoffering van studenten Nederlandse taal en letterkunde in de Volksrepubliek China, door hen in het Engels toe te spreken; het gebruik door hem van het Engels in Indonesië, waarbij zijn Indonesische gastheren hem in het Indonesisch tegemoet traden en niet te vergeten zijn bemoeienissen om het Nederlands vooral niet te erkennen als EU-octrooitaal. Wij kunnen na deze nieuwe taalmiskleun dan ook maar één gevolgtrekking maken in het belang van het Nederlands en de Nederlandstaligen: Weg met deze taalverrader!

Catherine Keyl over Engels

De bekende tv-persoonlijkheid Catherine Keyl heeft zich op 13 mei in het radioprogramma Spraakmakers van de KRO/NCRV beklagd over de erbarmelijke uitspraak van het Engels door Mark Rutte in zijn toespraak voor het parlement van Oekraïne. Dat was volkomen terecht. Het was inderdaad niet om aan te horen. De redacteur van onze Nieuwsbrief schreef daarover het onderstaande aan haar:

“Ik vernam dat u zich geërgerd heeft aan het Engels van de heer Rutte. Dat deed ik ook, maar niet van-

wege de slechte uitspraak. Ik ergerde mij aan het gebruiken van Engels door de heer Rutte als zodánig. Het is belachelijk dat hij zich als Nederlandse premier in het Engels richt tot een niet-Engelstalig parlement. Een Nederlandse premier dient, in functie, altijd zijn eigen taal te spreken.. Dat doet ieder staatshoofd en iedere regeringsleider. Door als minister-president een vreemde taal te gebruiken geeft hij aan dat zijn eigen taal niet belangrijk is. De taal van een belangrijk land is echter altijd een belangrijke taal. Rutte maakt met zijn vreemde taalgedrag duidelijk dat zijn land niet belangrijk is. Hij had dus net zo goed zijn mond kunnen houden. Ter vergelijking: In welke taal sprak de president van Oekraïne onze Tweede Kamer ook alweer toe?”

Catherine Keyl liet onze redacteur per ommegaande weten het volledig met hem eens te zijn:

“Eigenlijk ben ik het zo met u eens! Later bedacht ik dat Angela Merkel al haar toespraken in het Duits deed, en zo hoort het ook.”

Rein en Fijn

In onze taalvervuilde landen blinkt hier en daar nog schoon en helder Nederlands taalgebruik. Waar veel uitbaters aan hun nering een Engelse naam geven, zijn er gelukkig ook nog die niets van die modieuze gewoonte moeten hebben en vast blijven houden aan hun moedertaal. Zo hadden wij onlangs een ontmoeting met de opperglazenwasser Remco Herman van het schoonmaakbedrijf Rein en Fijn uit Purmerend (Noord-Holland). Hij zei ons: “Ons bedrijf heeft al sinds de oprichting 40 jaar geleden, een duidelijk Nederlandse naam en dat bevalt ons nog steeds uitstekend. Wij houden niet alleen de gebouwen, maar ook de taal van onze klanten schoon”.

Dat vindt Taalverdediging, in deze barre tijd, wel een vermelding waard! (Rein en Fijn, Koemarkt 51, 1441 DB Purmerend. Telefoon: (0031)(0)299-662180, e-post: Info@reinenfijn.nl)

Geslaagde uitdeelactie in Eindhoven

In onze vorige nieuwsbrief hebben wij uitvoerig stilgestaan bij het verbod op het spreken van Nederlands in de gebouwen van de technische universiteit van Eindhoven. Wij hebben daarbij felle kritiek geuit op de decaan van de Faculteit Bouwkunde, professor Salet, die dit verbod per brief aan de docenten, medewerkers en studenten had opgelegd. De tekst van zijn brief bevatte zulke stuitende onderdelen dat we hebben moeten vaststellen dat deze hoogleraar een extremist was. Dit schandelijke verbod leek ons een goede aanleiding om in deze universiteit met de verspreiding van ons nieuwe pamflet "Studeren doe je beter in het Nederlands" te beginnen.

We hebben de klus met verve geklaard. Op 5 april zijn een zestal taalverdedigers, onder de bezielende leiding van onze plaatselijke contactpersoon Nal Kats, naar het Alphagebouw van de universiteit getogen en hebben daar voor de deur zo'n 800 pamfletten uitgedeeld aan de langskomende studenten.

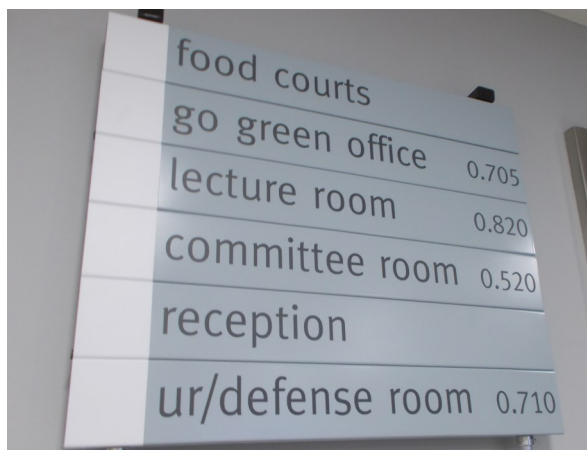
Reacties en stemmingmakerij

De reacties waren gemengd. Velen staken het pamflet in hun tas of jaszak om het nadien te lezen. Een aantal las het meteen en sommigen (veelal niet-

Nederlandstaligen) weigerde het pamflet aan te nemen. De dagen daarop zijn er vele honderden bezoeken op onze webstek vastgesteld, waarop nadere uitleg wordt gegeven over het beter studeren in het Nederlands.

Het Eindhovens Dagblad had een journalist en een fotograaf gestuurd om in deze krant verslag te doen van onze actie. In dat verslag werd opvallende aandacht besteed aan de opvatting van een Indiase student, die zonder enige kennis van onze taal, meende dat er sprake was van racistische motieven. Dat was natuurlijk onzin. Het Nederlands wordt gesproken door mensen van alle rassen en de meeste buitenlandse studenten die wij langs zagen komen, waren roomblank. Zo zie je maar hoe de media in Nederland te werk gaan in hun stemmingmakerij tegen organisaties die een andere weg willen inslaan dan die van de gevestigde orde. Omroep Brabant had afgezegd. Kennelijk kwam reclame voor de eigen taal niet zo in de kraam van deze gewestelijke radiozender te pas. We zijn ook benaderd door de universiteitskrant. De redactrice was zeer benieuwd naar de reacties van de studenten. Ook hebben we met haar gesproken over de inhoud van de huidige en de (mogelijk) toekomstige wetgeving, waarin het volledig verengelsen van de universiteiten niet staat vermeld. Aan het einde van onze actie kwam er ook nog een persverklaring van de zijde van het universiteitsbestuur, waarin de onjuiste indruk werd gewekt dat het eigenlijk allemaal wel mee viel en dat er een beleid werd gevoerd met als regel: "Nederlands waar het kan en Engels waar het moet"

Schokkend!

Om te kijken of die regel wel met de werkelijkheid overeenkwam hebben wij 's avonds een kijkje genomen in het gebouw. We troffen daar alleen Engelse opschriften aan. Voor het Nederlands was er geen plaats ingeruimd. De verklaring van het bestuur was dus onjuist. Om dit aan te tonen hebben we een groot aantal foto's genomen van al die Engelse opschriften. Daaruit blijkt duidelijk dat er sprake is van een totaal verengelste universiteit op Nederlandse bodem. Dat is dus een universiteit die voor het grootste deel bekostigd wordt door de Nederlandse belastingbetalers. Zij worden daarmee gedwongen aan de ondergang van hun eigen taal mee te betalen en dat is schandelijk! In de persverklaring van de universiteit was ook nog gesteld dat er alles aan gedaan werd om de studenten een mondje Nederlands bij te brengen. Ook dat was onwaar. Weliswaar bestaat er de mogelijkheid om een cursus Nederlands te volgen, maar die is zo duur (1.200 euro per twee maanden), dat maar weinig studenten in staat zijn dat bedrag op te brengen. Tijdens onze rondgang door het gebouw, spraken wij enkele (welwillende) buitenlandse studenten die zich over de hoge kosten van deze cursus beklaagden. Opmerkelijk is dat de universiteit wel gratis cursussen schijnt aan te bieden aan Nederlandstalige docenten en medewerkers om "hun" Engels te verbeteren.

Geslaagd

Al met al zijn wij tevreden over onze actie, die ook bijgewoond werd door de heer Reker, fractievoorzitter van de LPF-Eindhoven. Dat was de enige partij in de gemeenteraad die bezwaar had gemaakt tegen de inhoud van de brief van decaan Salet. Taalverdediging is van plan soortgelijke acties te voeren in andere universiteitssteden, waar onze taal ook wordt gediscrimineerd.

Taalfout van nu, taal van de toekomst

Ter gelegenheid van het emeritaat van Nicoline van der Sijs aan de Radboud Universiteit te Nijmegen verscheen in oktober 2021 het boek getiteld 'Wat gebeurt er in het Nederlands? Over taal, frequentie en variatie', een boek over de Nederlandse taal met bijdragen van taalkundige wetenschappers. Nicoline van der Sijs is senior-onderzoeker bij het Instituut voor de Nederlandse taal en hoogleraar historische taalkunde van het Nederlands aan de Radboud Universiteit te Nijmegen. Met hun boek willen de samenstellers, Van der Sijs, Fonteyn en Van der Meulen een brug slaan tussen de academische wereld en het middelbaar onderwijs. In Vox, het blad van de Radboud Universiteit, is naar aanleiding van het boek een vraaggesprek met mevrouw Nicoline van der Sijs opgenomen. Wij laten enkele fragmenten volgen:

- 1) Ik spreek nooit over taalfouten, het is interessanter om na te gaan waar een bepaald taalgebruik vandaan komt. "De meisje" in plaats van "het meisje" en "het meisje die" in plaats van "het meisje dat" wens ik niet als fout te bestempelen. De taalfout van nu, is de taal van de toekomst;
- 2) Een taalverandering is geen fout meer als de meeste mensen een bepaalde woordconstructie gebruiken. Deze taalverandering wordt tegengehouden door conservatieve grammatica's en woordenboeken;
- 3) Streng zijn voor het maken van taalfouten hangt af van de situatie. Voor 'tweets' is het niet erg. Voor een sollicitatiebrief wel;
- 4) We moeten meer de nadruk leggen op het creatieve gebruik van de taal. Het aanleren van de regels is niet zo belangrijk.

Uit het bovenstaande blijkt duidelijk dat mevrouw Van der Sijs behoort tot de 'weg met ons' taalkundigen. Soms krijg je de indruk dat er geen andere taalkundigen meer bestaan dan deze. Elke taalverandering is blijkbaar welkom.

Het doet er aan denken dat deze lieden blij zijn met zo veel mogelijk taalverandering. Meer taalverandering betekent immers meer werk. Taalverdediging ziet deze aanhangers van taalvariatie als een groot gevaar voor onze taal en cultuur. Er wordt onzekerheid veroorzaakt. De doorsnee taalgebruiker wil weten wat de norm is. Voor deze lieden is taalvariatie de nieuwe norm. Iedereen die er anders over denkt, is een zeurkous.

De positie van het Frans in de EU

Wij geven hieronder een samenvatting van een artikel van de hand van Luuk van Middelaar in de Standaard:

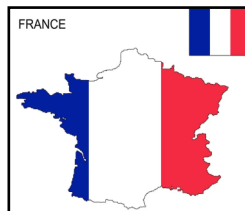
De positie van het Frans als voertaal in de EU verzwakt zienderogen. Hoe meer lidstaten, hoe meer Engels. Zo blijkt sinds 25 jaar. Brexit keert deze ontwikkeling niet. De EU-instellingen worden steeds Engelstaliger, zo heeft een Frans onderzoek uitgezonden. Ook naar het publiek toe. De huidige voorzitter van de Europese Commissie, mevrouw Von der Leyen, die het Frans prima beheerst, uit zich vrijwel uitsluitend in het Engels.

Gelijkheid van de nationale talen is het uitgangspunt van de EU. EU-verdragen en EU-wetgeving worden openbaar gemaakt in en zijn geldig in de 24 officiële talen. In het EU-parlement wordt meestal de eigen taal gebruikt, dankzij een grote tolkdienst. Maar intern en extern in de EU alles in alle talen vertalen, van interne werkdocumenten tot gesprekken, blijkt praktisch onmogelijk en financieel onhoudbaar. Dus moet er een oplossing gevonden worden. Er bestaan drie modellen voor een veeltalige ruimte als de EU:

- Een verplicht aan te leren lingua franca, dus tweetaligheid voor alle burgers, behalve voor wie deze lingua franca tevens de moedertaal is. In de praktijk betekent dat: Engels als het nieuwe Latijn;
- Het gebruik van enkele hoofdtalen (Frans, Duits en Engels?) en het leren van ten minste een ervan door burgers wier moedertaal er niet bij zit. Dit lijkt op hoe Frans, Duits en Engels in de Europese Commissie de status van werktalen hebben;
- Vertalingen en vertolkingen tussen alle officiële talen. Deze mogelijkheid is thans niet haalbaar, maar komt wel dichterbij dankzij de nieuwe spraaktechnologie (spraakcomputers en dergelijke).

Model 2 werkt niet meer voor het Frans. Van de weeromstuit mikt Parijs binnen de EU op veeltaligheid: ruimhartiger gebruik van de andere talen dan het Engels: model 3. Dit model is, in elk geval thans, nog niet haalbaar. De Fransen kunnen maar beter de politieke, economische en wetenschappelijke dominantie van het Engels aanvaarden. Model 1 dus. En tegelijkertijd meer energie stoppen in onderwijs in een tweede Europese vreemde taal. Dan hebben we een Engels voor de Unie-wijde communicatie en, afhankelijk van land of school, een tweede vreemde taal voor het gesprek met de buurlanden, de ervaring van een ander wereldbeeld en de rijkdom van de literatuur, enzovoort.

Ons standpunt

De auteur van bovenstaand artikel is een bekende EU-fanaticus. Zijn oplossing is het Engels als EU-taal, dus model 1. De aanvulling hierop om iedereen een tweede vreemde taal te laten leren betekent in Nederland

dat iedereen Engels moet leren en naar eigen keuze een tweede taal moet aanleren. Het moge duidelijk zijn dat het voorgaande niet een oplossing is voor het talenprobleem in de EU. Dit is de bekende verdeel- en heerspolitiek. In de praktijk betekent dit voorstel de overheersing van het Engels. De rest is liefhebberij. Iedereen heeft zijn eigen voorkeur voor de tweede taal.

Het beste zou zijn minder EU. Dat kan gemakkelijk, omdat de EU zich onnodig met allerlei zaken bezighoudt. Nog beter zou zijn geen staatsvorming, maar samenwerking. Dat betekent geen EU-parlement en andere EU-instellingen. Er wordt dan van geval tot geval samengewerkt door de aangesloten landen en er wordt voor elk geval apart een werktalen bepaald. Het probleem Engels is onlosmakelijk verbonden met het streven naar een federaal Europa. Taalverdediging ziet in Frankrijk een objectieve bondgenoot: We zitten namelijk in het zelfde schuitje.

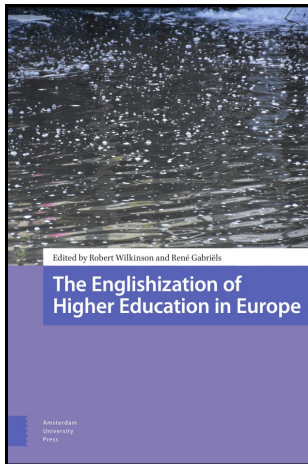
EU-aangelegenheden

Onze voorzitter, Simon Smits, heeft wederom een brief naar de voorzitter van de Europese Commissie, mevrouw Von der Leyen, geschreven. Zie onder. Het lijkt niet belangrijk, maar is het wel. De EU beweert steeds bij hoog en bij laag dat de EU instaat voor de culturele veelvormigheid in de EU. Uit de brief blijkt wederom dat het hier om een schijnvertoning gaat. Op papier klopt alles, maar de praktijk laat een ander beeld zien. Uit alles blijkt dat de EU-commissie veel moeite doet om het Engels als voertaal van de EU door te drukken. Ook al is dat nooit zo afgesproken. De brief van Simon Smits legt de vinger op de zere plek:

“Woensdag 23 maart jongstleden zag ik u op de Nederlandse televisie spreken en wel in het Engels. Ik heb u daar al eerder over aangesproken. Ik vind het onjuist dat u als Duitse in het kader van de Europese Unie niet uw eigen taal spreekt en wel de taal, die nu nauwelijks meer een erkende taal van de EU is. Ik verzoek u vriendelijk, namens de ‘Stichting Taalverdediging’, uw eigen taal, het Duits, in bijeenkomsten van de EU te gebruiken.”

Boek verengelsing hoger onderwijs

In een bundel over de verengelsing van het hoger onderwijs in verschillende Europese landen met de titel: "The Englishization of Higher Education in Europe" hebben Robert Wilkinson en René Gabriëls, twee onderzoekers van de universiteit van Maastricht, een bijdrage geschreven over de situatie in Nederland. Wij geven een samenvatting:

De verengelsing van het hoger onderwijs is in Nederland het meest vergaande. Dit komt door een combinatie van de liberalisering van het hoger onderwijs, universiteitsbestuurders die hun eigen weg gaan en een overheid, in dit geval het ministerie van onderwijs, die het hoger onderwijs geen strobreed in de weg legt. In het hoger onderwijs is een wereldwijde markt ontstaan. De "rankings" (ranglijsten)

zijn een belangrijke graadmeter geworden van het succes in die markt. Dit systeem van ranglijsten heeft de verengelsing van het hoger onderwijs in sterke mate bevorderd, aangezien het aantal Engelstalige opleidingen bepalend is voor de plaats op de ranglijst. Ook het publiceren in Engelstalige wetenschappelijke tijdschriften heeft invloed op de plaats op de ranglijst. Uit het onderzoek blijkt ook dat de studenten niet klagen over de verengelsing, maar zich wel bewust zijn van de gevolgen hiervan voor de cultuur. Volgens een meerderheid van de studenten wordt de kwaliteit van het onderwijs niet negatief beïnvloed door de Engelse taal, maar resulteert het wel in een Anglo-Amerikaanse culturele dominantie. De meeste studenten zijn daarnaast van mening dat het Engelstalige onderwijs schadelijke gevolgen heeft voor de Nederlandse cultuur.

Zowel de universiteiten als de overheid hebben er geen belang bij hebben om de toename van de verengelsing tot een politiek twistpunt te maken. De zaak stil houden is in hun voordeel. Dat mag echter niet voorkomen dat er geluisterd wordt naar de critici die vinden dat wetenschappelijke kennis niet een handelswaar is, maar een gemeenschappelijk goed dat ook in het Nederlands moet worden aangeboden.

Niet ontkend kan worden dat de verengelsing van het hoger onderwijs voor taalkundigen een fascinerend taalverschijnsel is. De discussie over de verengelsing vindt niet alleen in Nederland plaats. In het boek wordt in 14 hoofdstukken de discussie in vijftien Europese landen beschreven. Daaruit blijkt dat de discussies heel verschillend zijn en sterk afhankelijk zijn van de lokale omstandigheden. De overeenkomst is dat de strijd overal gaat tussen de inter-

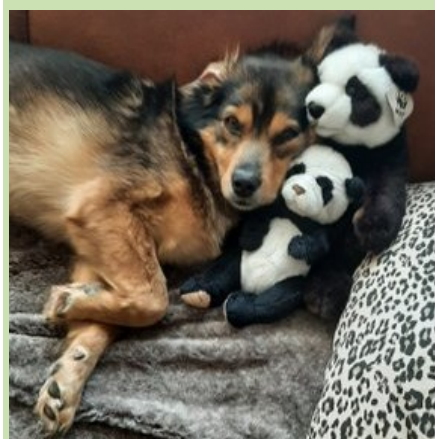
nationalisten en de culturalisten. De internationalisten vinden dat de universiteiten moeten meedoen aan de internationale wereld van de wetenschap en hun studenten moeten opleiden om mee te doen aan die wereld. De culturalisten zien vooral een bedreiging van de eigen taal of zelfs de eigen cultuur.

Het bovenstaande laat zien dat er zelfs in het sterk verengelsing Maastricht docenten zijn die op de rem willen trappen. De kans dat ze iets bereiken is klein. De bestuurders van de universiteiten houden krampachtig vast aan hun project van verengelsing, zeker in Maastricht. De vraag is: Zijn universiteiten nationale instituten die het nationale belang moeten dienen of zijn het internationale spelers, die het internationale belang moeten dienen? Het moge duidelijk zijn dat Taalverdediging voor het eerste kiest.

Met de hond op taalinspectie

Onze taalinspecteur Frits Vinju uit Almere (Flevoland) heeft sinds kort een speurhond. Samen met zijn nieuwe huisdier gaat hij nu dagelijks op pad om taalvervuiling aan de kaak te stellen. Frits vertelt daarover:

"Acht weken geleden heb ik een geweldige hond geadopteerd uit Roemenië. Hij blijkt een voltreffer te zijn in vele opzichten. Mijn hond komt dan wel uit het buitenland, maar ik praat alleen Nederlands met hem, hij moet dat maar begrijpen. Zijn naam is Georgi en hij gaat mee met de trein naar Amsterdam en daar ook in de tram. Daarbij word ik vaak aangesproken door andere reizigers. Men vraagt dan vaak: "Hoe heet uw hondje" en "hoe oud is uw hondje?". Uiteraard sta ik deze mensen netjes te woord. Regelmatig hoor ik daarbij de ergste vormen van taalvervuiling, zoals: U heeft een leuke hond.... "nice" en "I Like it!". Als ik dan antwoord dat ik ze niet begrijp en zeker niet versta, kijken ze mij heel vreemd aan.

Het kan ook anders: Er woont drie straten verderop in mijn buurt een mevrouw die het goede voorbeeld geeft. Zij komt uit Engeland, is hier huisarts, heeft een grote hond en spreekt Nederlands als wij elkaar tegenkomen.

Tijdens deze ontmoetingen praten we dan over onze honden en dat gebeurt in zuiver Nederlands. Dat is een verademing, kan ik u vertellen".

Bruikbaarder met leenwoorden?

Taalverdediging is tegen onnodig Engels. Er zijn veel mensen die een tussenpositie innemen. En er is een groep die door dik en door dun beweert dat leenwoorden goed zijn. Hoe meer, hoe beter. Een goed voorbeeld van deze richting is een artikel over het grote voordeel van leenwoorden in het digitale tijdschrift Neerlandistiek (waar anders krijgt zo iemand de ruimte om deze stroming te bepleiten?). Wij geven een samenvatting:

Uitgangspunt is dat het Engels veel (Franse) woorden heeft overgenomen en daardoor sterker is geworden. Maar heeft die grootschalige leenpartij het

Engels nou goed gedaan? Ik dacht het wel. Juist die menging met een andere taal heeft het Engels een zekere flexibiliteit gegeven, een openheid, een soort internationale bruikbaarheid. En dat heeft zeker bijgedragen aan de onstuitbare groei tot wereldtaal. Net als het Engels heeft het Nederlands in de loop der eeuwen ook grote invloed ondergaan van verschillende omringende talen, vooral ook van het Frans. En tegenwoordig van het Engels. Maar ook dat kan voor onze taal geen kwaad. Integendeel, zo een taal kan er op den duur alleen maar sterker en bruikbaarder van worden.

In het bovenstaande wordt heel veel gesteld, echter zonder enige onderbouwing. Bovendien is het gestelde zeer onaannemelijk. Waarom zou die leenpartij moeten leiden tot de onstuitbare groei tot wereldtaal? Die groei heeft niets te maken met taal, maar alles met de economische en politieke overmacht van eerst Engeland en vervolgens de Verenigde Staten. We moeten niet vergeten dat de leenwoorden in het verleden te maken hadden met economische en culturele overmacht. Met andere woorden: met een toestand van ongelijkheid. Als je vrij bent, kies je je eigen weg.

Vervolgens gaat de auteur in op de wijze waarop leenwoorden kunnen worden overgenomen:

“Nee, van hard werken houdt onze taal niet zo erg. Ze gaat liever leentjebuur spelen. Op zichzelf is het helemaal niet zo dom om bij de buren woorden te lenen. Het zal het contact met die buren vergemak-

kelijken en je maakt er toch wel Nederlandse woorden van.”

Als een taal alleen nog maar kan lenen, verliest die taal de ruimte om zich op eigen kracht te ontwikkelen. Het zelscheppende vermogen van de taal verdwijnt. En dan kom je in een zichzelf versterkende neergang. Het is als met het menselijke lichaam. Als iemand de hele dag op een stoel zit, gaan de spieren achteruit. Er is geen enkele reden waarom het Nederlands niet in staat zou zijn om nieuwe ontwikkelingen van eigen woorden te voorzien. Bovendien: nieuwe ontwikkelingen in de eigen taal uitdrukken betekent meer herkenbaarheid en dus meer gemak voor de doorsnee taalgebruiker.

Onwettig Engels in Poperinge

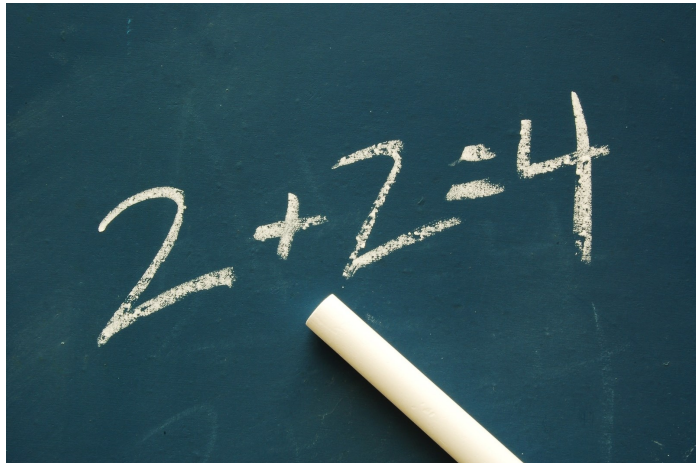
De Nederlandse afdeling van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht (VCT) ontving een klacht van de heer Frank Masschelein uit Poperinge in West-Vlaanderen. Het gaat om een waarschuwbord met het opschrift 'slow', ook bekend als een 'Victor Veilig bord, dat bij een basisschool in Poperinge was opgesteld om de automobilisten te waarschuwen voor overstekende kinderen en te verzoeken hun snelheid te verminderen. De klacht is voorgelegd aan de VCT. In haar vergadering van 6 mei 2022 werd de klacht van Frank Masschelein ontvankelijk en gegrond bevonden. Op grond van de wet moeten de plaatselijke diensten, waaronder scholen, hun mededelingen, bestemd voor het publiek, uitsluitend in het Nederlands doen. Weer een mooi resultaat voor Frank Masschelein. Wij hopen dat Frank zijn goede werken blijft volhouden.

Het verweer van de Gemeente Poperinge bij de VCT was van een bedroevend laag niveau. Alsof men de wet niet kent. Bovendien was er geen enkele noodzaak om Engelstalige borden te gebruiken. Er zijn namelijk borden met Nederlandstalige opschriften verkrijgbaar: "langzaam" en "traag". Op een onderdeel had de Gemeente echter wel een punt: de VCT is een federale instelling, maar de federale overheid in België gebruikt zelf regelmatig Engels in haar openbare uitingen op het internet, zoals "MyPension", "MyHealth", "Join our Team", enz.. Wij vragen ons af of dit gedrag van de federale overheid niet aangevochten zou kunnen worden bij de VCT.

Taal en rekenen nog steeds niet op orde

De onderwijsinspectie brengt elk jaar een rapport uit over de staat van het onderwijs. In april 2022 is de staat van het onderwijs 2022 uitgekomen. Over het basisonderwijs zegt de Inspectie dingen die ook voor Taalverdediging van belang zijn. Wij geven een samenvatting:

De jarenlange terugloop van de taal-, reken- en burgerschapsvaardigheden moet eindelijk een halt toegeroepen worden. Dat is niet alleen broodnodig om jongeren volwaardig mee te kunnen laten doen aan de maatschappij, stelt de Inspectie van het Onderwijs, maar het is ook haalbaar. De inspectie wijst op landen als Zweden en Ierland waar een terugval in de onderwijsresultaten al eerder succesvol werd omgebogen. De aanpak: focus op basisvaardigheden, niet steeds weer nieuwe dingen vragen van het onderwijs en vooral veel aandacht voor het vergroten van de kennis en kunde van leraren. Voorts: De resultaten van leerlingen en studenten op het gebied van taal, rekenen en burgerschap kwamen in de afgelopen periode nog verder onder druk te staan. De oproep tot een koersaanpassing is daardoor nog urgenter geworden.

Trendbreuk prestaties

Na de jarenlang teruglopende prestaties in de basisvaardigheden taal, rekenen en burgerschap is ook in Nederland een trendbreuk hard nodig, herhaalt de Inspectie van het Onderwijs. Het risico dat Nederlandse leerlingen laaggeletterd en/of laaggecijferd van school gaan, moet sterk verminderd worden. Een trendbreuk moet in twee jaar zichtbaar kunnen zijn, getuige de voorbeelden uit andere landen. De inspectie wijst ook op de vele afzonderlijke Nederlandse scholen die jaarlijks, als de nood aan de man is, zich in korte tijd sterk weten te verbeteren. Ook de politieke inzet, onder meer met het Masterplan Basisvaardigheden en de structurele financiële injectie, kan bijdragen aan de trendbreuk.

De noodzakelijke structurele verbetering maakt het noodzakelijk dat alle partijen in en rond het onderwijs een gezamenlijke aanpak vaststellen. Dat zal

een stabiele meerjarige aanpak moeten zijn, benadrukt de inspectie, met een heldere focus op het verbeteren van de basisvaardigheden. Dat betekent dus ook dat het onderwijs in de gelegenheid moet worden gesteld zich daar de komende jaren op te concentreren.

Conclusie

Voor Taalverdediging is van belang dat de Inspectie wijst op de noodzaak voor de scholen om zich te richten op de kernvakken, waaronder het Nederlands, en afstand te doen van de niet-kernvakken. Dit betekent dus ook het afschaffen van het zogenaamde tweetalige (Engels) onderwijs. De basisschool is de plaats waar de kinderen in Nederland ondergedompeld moeten worden in de eigen taal. Ook kinderen met weinig taalaanleg moeten beschikken over een minimale taalvaardigheid bij het verlaten van de basisschool. Dat kan, als er veel meer tijd voor de eigen taal wordt ingeruimd en de kwaliteit van de onderwijzers wordt verhoogd.

Misbruik van het Engels

Onze taalverdediger de heer Deneff uit Haarlem (Noord-Holland) ergerde zich de afgelopen maanden groen en geel aan taalvervuiling (eigenlijk misbruik van Engels) in de media, met name in advertenties. Hieronder een greep uit zijn voorbeelden:

- Enjoy it all (Ziggo)
- The next level kopen (Rowenta)
- Wear the change (C&A)
- Go for it (Basic Gym)
- Look dressed, feel dressed (Mr Marvis)
- Share the fun (Winkelformule So Low)
- Boxspringdays - unlocked! (Goodnight slaapkamers)
- The Big Smile (organisatie Nederlandse Tandprothetici)
- We blur the line between work and fun (Carlton Squarehotel)
- We keep you going /vraag de Truebike infokit (Truekinetex fietsen)
- World's finest footwear (MephistoM)
- Waste no more (Renewi)
- VSO - changemakers (VSO Nederland)
- My daily shot of culture (Amsterdamse cultuurvloggers)

Cultuurbeleid en de media

Via de televisie komt ons een eindeloze stroom van buitenlandse culturele producties tegemoet. Die moeten voor het Nederlandse publiek toegankelijk gemaakt worden. Het ligt voor de hand dat de naam van de productie vertaald wordt naar het Nederlands. Wat de laatste tijd steeds meer gebeurt, is dat de naam van een buitenlandse, niet Engelstalige, productie niet wordt vertaald naar het Nederlands, maar naar het Engels. Het is het zoveelste bewijs dat de internationalisering de eigen cultuur dreigt weg te vagen en dat de openbare en de commerciële omroepen in Nederland daarbij heel gewillig als handlanger optreden. De heer Smits, voorzitter van Taalverdediging, wijst met zijn ingezonden brieven aan de redactie van de Microgids van KRO/NCRV terecht op deze gevaarlijke tendens:

“20 juli 2020: *Op 26 april jongstleden zond ik u een brief met betrekking tot de Engelstalige naam van producties die niet uit een Engelstalig land komen. Ik had voorgesteld om bij die producties de oorspronkelijke naam met een Nederlandse vertaling te vermelden. Nu zie ik in de gids nummer 23 bij zaterdag onder NPO3 om 20.25 uur weer een Engelse naam voor een productie die uit Denemarken komt. Wilt u zo vriendelijk zijn om zo mogelijk steeds een Nederlandse naam bij buitenlandse producties te vermelden?*

29 augustus 2021: *Ik heb al eerder mijn teleurstelling geuit over het in het Engels afdrucken van niet-Engelstalige producties. Nu weer de aanduiding ‘The Promise’ in plaats van ‘La Promesse’ of de ‘De Belofte’. Ook zou ik graag wat meer ‘Europese’ producties willen zien, zoals Franse, Duitse en Italiaanse. Wilt u zo vriendelijk zijn om zo mogelijk steeds een Nederlandse naam bij buitenlandse producties te vermelden?*

10 april 2022: *Ik zie geen enkele verbetering in uw vermeldingen; verder vind ik dat de programmering zo eenzijdig op het Engelstalige is gericht. Wij wonen in Europa en met name op het vasteland in de nabijheid van Duitstalig, Franstalig en Spaanstalig gebied; het is toch logisch dat wij ons daar eerst op richten?”*

HEMA = SALE (vies)

Het is weer een vieze boel in de HEMA-winkel aan de Ferdinand Bolstraat in de Nederlandse hoofdstad Amsterdam. Onze taalinspecteur Frits Vinju trof daar onlangs op verschillende plaatsen een bord met het opschrift “sale” aan. Toen hij aan de verkoopsters vroeg of zij wisten wat dat woord “sale” betekende, keken zij hem meewarig aan. “Dat weet toch iedereen”. was het antwoord.

Vervolgens haalde Frits een Frans woordenboekje voor de dag en toonde de dames de vertaling. Toen zij lazen dat “sale” het Franse woord was voor “vies”, waren zij met stomheid geslagen! Enkelen van hen liepen onmiddellijk naar de winkelchef om hem van het slechte nieuws te verwittigen. Dat wordt binnenkort dus grote kuis aan de Ferdinand Bolstraat!

De actie van onze taalinspecteur is op het hoofdkwartier van de HEMA in Amsterdam ingeslagen als een bom! Het winkelbedrijf zond de volgende bemoedigende mededeling aan hem:

“De collega’s in de winkel waren goed van slag, zo te lezen. Zo leren we weer eens wat. We zullen dit meenemen en mogelijk in de toekomst gebruiken we een ander woord voor ‘sale’. Een fijne dag gewenst. Tot snel, Jill.”

Als deze Jill van de HEMA een goed Nederlands woord voor “sale” zoekt, hoeft zij, als zij de HEMA-vestiging in Almere bezoekt, maar even naar buiten te kijken. Zij zal daar op het raam van de Bruna-winkel het woord “Uitverkoop” zien staan en wel drie keer! Dat is drie keer beter dan “sale”.

STICHTING TAALVERDEDIGING

Postbus 7837, 1008 AA Amsterdam

E-post: info@taalverdediging.nl

Webstek: <http://www.taalverdediging.nl>

Voorzitter: S.P. Smits, secretaris: J.A. Grit,
penningmeester: D.S.P. Mantione,
2e penningmeester: M.C. Heitmeier, lid: M.R. Bas,

Bankrekening:

NL86INGB0007412861

Het begunstigersbedrag met abonnement
Nieuwsbrief is vanaf €15,- per jaar

Stichting Taalverdediging is statutair politiek,
godsdienstig en maatschappelijk neutraal
en ontvangt geen overheidssubsidie.

ISSN: 2211-5013